

Središče umetnosti na robu

Ob izidu publikacije Centra in Galerije P74 ter zbornika Ready 2 Change

KLEMEN FELE

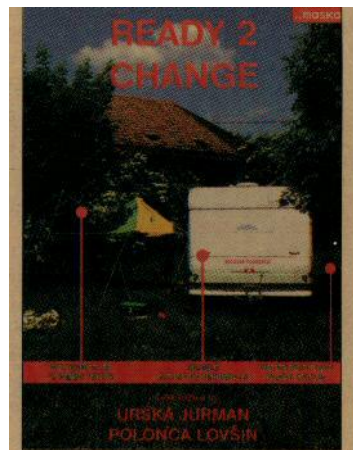
Center in Galerija P74 letos praznujeta osemletnico. Ker je dolgost spomina kratka in je za vsako institucijo pomembno, da goji spomin, arhiv, so izdali katalog **Prvih osem let**. Ustanovitelj galerije Tadej Pogačar v uvodnem delu določi bistveno gesto: neprofitni umetniški center na robu mesta spremeni razmerje med središčem in periferijo, in to tako prostorsko, vsebinsko kot tudi zgodovinsko.

Dogodke v galeriji lahko povežemo z vmesnostjo, za katero gre vselej, kadar srečamo predpono "inter-". Ne gre le za intermedialno umetnost, torej za umetnost, ki povezuje različne medije, ampak tudi za vmesnost med generacijami slovenskih umetnikov, med tukajšnjimi in drugimi umetniki. To omogoča umestitev mladih vizualnih umetnikov, hkrati pa problematizira razmerja med kustosom in umetnikom, umetnino in razstavnim prostorom, umetnostjo in življenjem. Z različnimi delavnicami so umetniki vpleteni v svoje delo obiskovalce ter tako spremenili togo razmerje med gledalcem in umetnino.

Teme, ki so se jih z razstavami dotaknili, so: kritična obravnava umetnostne zgodovine, lokalnost, telesnost, moč in javni prostor, urbanost in urbanizem ter bivanjske, energetske in or-

ganizacijske alternative. Od leta 2003 imajo tudi glasbeni program Sound Explicit, ki sega od eksperimentalne in elektronske do improvizacijske glasbe, od leta 2004 pa oblikujejo zbirko knjig umetnikov in razpis za novo Avtorsko knjigo umetnika. Povezani so z različnimi mednarodnimi umetniškimi iniciativami, skupinami in organizacijami. Prvih osem let je dokument o umetnosti, ki noče biti dvignjena nad vsakdanje prebivanje, ampak želi biti ustvarjalnost, ki spreminja življenje.

Skupaj z revijo Maska je Pogačarjev Zavod P.A.R.A.S.I.T.E izdal knjigo **Ready 2 Change**, dokument o večmesečnem projektu, ki sta si ga zamislili Polonca Lovšin in Urška Jurman. Izvor predstavlja delo Ready to Change, ki ga je kiparka Polonca Lovšin predstavila na 25. mednarodnem grafičnem bienalu leta 2003. Izhodiščne ideje so začasna arhitektura, alternativna uporaba energije, paralelne ekonomije in načelo "naredi sam". Posledica povezave teorije in prakse so instalacije, ki resnično delujejo: rastlinska čistilna naprava, začasna rezidenca, enostavni sferični šotor in finska savna. Posebno pomembna je začasna rezidenca, ki odkriva vprašanje nastanitve gostujočih umetnikov v Ljubljani. Pri projektu so sodelovali arhitekti, umetniki, kustosi in znanstveniki. V knjigi najdemo besedila in diskusije

sodelujočih. Andrej Detela predstavi nove elektromotorje za drugačne avtomobile in letala, Marjetica Potrč neformalno mesto in neformalne ekonomije, Jože Koželj degradirana urbana območja, Mateja Medvedič začasno arhitekturo, Jože Baršič svoje projekte, povezane z osnovami zaznave, arhitekturo in celo radijsko oddajo, Marko Pogačnik obdobje ustvarjanja po koncu ustvarjanja OHO, Oliver Kochta - Kalleinen nastanek mikrodržav in Igor Zabel individualne sisteme kot samostojne umetniške sveto-ve, ki jih je uporabil kot izhodišče na beneškem bienalu leta 2003.

Knjiga Ready 2 Change je dokument projekta in obenem branje, ki v umetniški svet vnaša spremembo. Pohvalno je, da so vsa besedila prevedena tudi v angleščino, kar omogoča dostopnost tudi tistim, ki ne govorijo slovensko. ●